

SUSRETI PEDAGOGA NACIONALNI NAUČNI SKUP

15. maj 2021.

```

010 011 1111 0001101 00001011 110 00111100011 000 110 100 001 100011011 101
000 000 0001 001 0 100 101 001 111 011 0000 000 000 001 111
001 000 10 01 01010 000 110 011 011 11 00 01001 100 100 010 111
101 001 000 101 000010 11101110 011 100 010 000 101 001 010 011 11000010 111
10 01 0101100010 100 001 010 101 110101001 010 000101 010 111
10101 101 010 111 1011 100 111 110 011 101 010 00101 1110000 111 010
100 1110 0010 000001 110 110 010 000 011 111 110 1111 100000111 011

10010 100010000 100001101 001 00001001110 11011000 110 100 0000 0001 011 110 000010011 101 110
010 111 010 110 000 110 011 1011 0110 0001 000 101 0011 01101 111 111 101 010 000
011 000 011 111 101 010 00 10 000 110 111 100 100 101111 111100 010 010 011 100 101
1100 1111 00000101 010101010 01 10 100 011 000 110 110 001 110 101 0100 010 100 10010011 101 011
101 001 000 111 100 110 100011101 111 110 011 1100011 0010001110 001 0111001 101 101 011 100
001 100 101 0100 011 010 001 010 0011 1011 0100 11000 011 010 101 1100 1001 001 011 010
01011 0110001111 001 0000101 10111110101100 00011010 110 0110 1000111 01 011001 1111010110 101000

10010110 100 1011100 000 00000000100 001 011 101 001 0001101 000 0000
001 101 000 100 00 010 100 010 110 0100 010 100 100 0001 01001
101 100 110 100 000 001 11100 111 011011 011 0001 000 1101 131010
101 101 000 010 101 011 10 11 000 011 101 111 101 100 000 01 000 010
111 110 100 111 11001 101 011 101111001 001 101 101101 0111 1011 100 1011 010
111 101 100 100 111 000 001 001 001 111 011 01110 010 100 111 00 100
01011111 011 000111101 000 000 001 000 100000101 100 111 111111 101 000

11 01
1100
000001 00 010 000101010 111 100 11111000011 01100001 100 010 000 100 101
010 1010 10 001 110 010 111 111 001 10 11100 001 010 101 100
110 111 1100111 101110111 011 010 010 001 10 101010 011 111 001 000
010 001 00 101 010 110 101 011 110 10 000 110011 110 000 110
0001 1001 10 001 000 1100 100 010 001 00 011 011 111 010 011
111001 00 101 100 1110 10101 00000001001 10111100 111 010 00110 10000

```

ZBORNİK RADOVA

Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu,
Institut za pedagogiju i andragogiju

Pedagoško društvo Srbije

Susreti pedagoga
Nacionalni naučni skup:
Vaspitanje i obrazovanje u digitalnom okruženju
15. maj 2021, Beograd

Zbornik radova

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Izdavači

Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu
Institut za pedagogiju i andragogiju
Čika Ljubina 18–20, Beograd

Pedagoško društvo Srbije
Terazije 26, Beograd

Za izdavača

Prof. dr Živka Krnjaja
Nataša Stojanović

Urednici

Doc. dr Ivana Jeremić
Doc. dr Nataša Nikolić
MA Nikola Koruga

Recenzenti saopštenja

Prof. dr Aleksandra Pejatović
Prof. dr Katarina Popović
Prof. dr Nataša Vujisić Živković
Prof. dr Šefika Alibabić Hodžić
Prof. dr Živka Krnjaja
Prof. dr Aleksandra Ilić Rajković
Prof. dr Emina Hebib
Prof. dr Jovan Miljković
Prof. dr Milan Stančić
Prof. dr Violeta Orlović Lovren
Doc. dr Ivana Jeremić
Doc. dr Maja Maksimović
Doc. dr Nataša Nikolić
Doc. dr Tamara Nikolić
Doc. dr Zorica Milošević
MA Dragana Purešević
MA Nikola Koruga

Prof. dr Branislava Knežić
Prof. dr Kristinka Ovesni
Prof. dr Radovan Antonijević
Prof. dr Vera Spasenović
Prof. dr Aleksandar Tadić
Prof. dr Biljana Bodroški Spariosu
Prof. dr Jelena Vranješević
Prof. dr Lidija Radulović
Prof. dr Nataša Matović
Doc. dr Bojan Ljujić
Doc. dr Lidija Miškeljin
Doc. dr Mirjana Senić Ružić
Doc. dr Saša Dubljanin
Doc. dr Vladeta Milin
Doc. dr Zorica Šaljić
MA Nevena Mitranić

Prelom

Dosije studio, Beograd

Dizajn korica

Strahinja Stoiljković

Štampa

Pedagoško društvo Srbije, Beograd

Tiraž

100

ISBN 978-86-80712-44-4

Odeljenje za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Pedagoško društvo Srbije organizovali su u okviru Susreta pedagoga nacionalni naučni skup sa temom „Vaspitanje i obrazovanje u digitalnom okruženju“. Cilj skupa bio je da se razmotre najnovija naučna saznanja relevantna za osmišljavanje različitih mogućnosti primene novih organizacionih oblika i metoda rada u procesu realizacije vaspitanja i obrazovanja u digitalnom okruženju, kao i iskustva u organizaciji i realizaciji nastave na daljinu.

Susreti pedagoga
Nacionalni naučni skup
15. maj 2021, Beograd

Vaspitanje i obrazovanje u digitalnom okruženju

Zbornik radova

Urednici

Doc. dr Ivana Jeremić
Doc. dr Nataša Nikolić
MA Nikola Koruga

Programski odbor skupa

dr Aleksandra Pejatović, redovni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Dragana Pavlović Breneselović, redovni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Miomir Despotović, redovni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Nataša Vujisić Živković, redovni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Radovan Antonijević, redovni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Snežana Medić, redovni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Šefika Alibabić, redovni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Vera Spasenović, redovni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Živka Krnjaja, redovni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Aleksandar Tadić, vanredni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Aleksandra Ilić Rajković, vanredni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Biljana Bodroški Spariosu, vanredni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Emina Hebib, vanredni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Jelena Vranješević, vanredni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Lidija Radulović, vanredni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Milan Stančić, vanredni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Nataša Matović, vanredni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Violeta Orlović Lovren, vanredni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Kristinka Ovesni, vanredni profesor, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Ivana Jeremić, docent, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Lidija Miškeljin, docent, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Mirjana Senić Ružić, docent, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Nataša Nikolić, docent, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Saša Dubljanin, docent, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Vladeta Milin, docent, Filozofski fakultet u Beogradu
dr Zorica Šaljić, docent, Filozofski fakultet u Beogradu
Nataša Stojanović, predsednica Pedagoškog društva Srbije
Biljana Radosavljević, potpredsednica Pedagoškog društva Srbije
Maja Vračar, Pedagoško društvo Srbije
Nevenka Kraguljac, Pedagoško društvo Srbije

Organizacioni odbor skupa

Dragana Purešević, asistent, Filozofski fakultet u Beogradu
Nevena Mitranić, asistent, Filozofski fakultet u Beogradu
Ivana Pantić, istraživač-pripravnik, Filozofski fakultet u Beogradu
Jelena Stojković, istraživač-pripravnik, Filozofski fakultet u Beogradu
Luka Nikolić, istraživač-pripravnik, Filozofski fakultet u Beogradu
Milica Sekulović, istraživač-pripravnik, Filozofski fakultet u Beogradu
Aleksa Eremija, tehnički urednik, urednik sajta Pedagoškog društva Srbije
Irena Mučibabić, Pedagoško društvo Srbije
Jela Stanojević, Pedagoško društvo Srbije
Katarina Bošković, Pedagoško društvo Srbije
Katarina Pintar, Pedagoško društvo Srbije
Slavica Ilić, Pedagoško društvo Srbije
Slovenka Simić, Pedagoško društvo Srbije
Klub studenata pedagogije, Filozofski fakultet u Beogradu

PRIMENA INFORMACIONO-KOMUNIKACIONIH TEHNOLOGIJA U INKLUZIVNOM OBRAZOVNOM KONTEKSTU – ISKUSTVA NASTAVNIKA TOKOM PANDEMIJE COVID-19¹

Jelena S. Medar²

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

Marija S. Ratković³

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

Apstrakt

U inkluzivnom obrazovnom kontekstu, upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) jedan je od poželjnih i neophodnih vidova modernizacije obrazovno-vaspitnog procesa. Ekspanzija upotrebe IKT tokom pandemije COVID-19 prepoznata je kao pogodan kontekst za ovo istraživanje. Cilj našeg rada je sticanje uvida u iskustva nastavnika u vezi sa primenom IKT u inkluzivnom obrazovnom kontekstu tokom pandemije COVID-19. Intervjuisano je 15 nastavnika. Istraživačka pitanja bila su: koliko često i koje IKT su nastavnici koristili u nastavi tokom pandemije COVID-19 i koliko su, u uslovima COVID-19, IKT bile pogodne za rad sa učenicima kojima je potrebna dodatna podrška u obrazovanju? Dobijeni rezultati pokazuju da je u uslovima pandemije upotreba IKT postala deo svakodnevnog nastavne prakse i da su nastavnici koristili različite vidove IKT. Međutim, IKT tokom pandemije nisu u dovoljnoj meri prepoznate kao povoljan resurs za rad sa učenicima kojima je potrebna dodatna podrška u obrazovanju, zbog čega su neophodni sistemski podrška nastavnicima i dalja istraživanja u ovom domenu.

Ključne reči: inkluzivno obrazovanje, informaciono-komunikacione tehnologije, COVID-19

Uvod

Iako se značaj informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) u obrazovno-vaspitnom kontekstu ogleda u brojnim mogućnostima za inovaciju nastavnog procesa, stiže se utisak da potencijali kojima raspolažu IKT nisu u dovoljnoj meri prihvaćeni, barem kada je u pitanju obrazovno-vaspitna praksa u našoj zemlji. Ipak, zbog epidemiološke situacije u Srbiji prouzrokovane pandemijom COVID-19, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja organizovalo je učenje putem nastave na daljinu (Stojanović, 2020), zbog čega zapažamo potrebu za istraživanjima u tom domenu.

1 Realizaciju ovog istraživanja finansiralo je Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije (br. Ugovora 451-03-9/2021-14/200018).

2 jelenamedar95@hotmail.com

3 mratkovic09@gmail.com

IKT u nastavi i inkluzivno obrazovanje

Najšire određenje IKT odnosi se na raznovrstan skup tehnoloških alata i resursa koji se koriste za komunikaciju, stvaranje, deljenje, čuvanje i upravljanje informacijama (Blurton, 1999). Obrazovanje, s obzirom na njegovu važnost i obaveznost u svim zemljama, na broj učesnika u tom procesu te na trajanje procesa i obim aktivnosti jedno je od najplodnijih polja za primenu IKT (Pešikan, 2016). U nastavnom procesu IKT se mogu upotrebiti kao: sredstvo za komunikaciju i izbor nastavnih sadržaja; sredstvo za kreiranje obrazovnih sadržaja; sredstvo za unapređenje procesa nastave; istraživački instrument; instrument za podršku u vrednovanju (Ristić i Mandić, 2019). Nastavne situacije u kojima se primenjuju IKT podrazumevaju korišćenje brojnih digitalnih sredstava (računara, tableta, mobilnih telefona) i upotrebu različitih programa (Ilić, 2016), čija je primarna uloga obrazovanje – *Moodle*, *Zoom*, *Google Classroom*, *Wordwall*, ili socijalizacija – *Facebook*, *Messenger*, *Viber* i slično.

Primena IKT u obrazovanju omogućava dva različita pristupa učenju – sinhrono i asinhrono učenje. Sinhroni pristup učenju podrazumeva obrazovnu situaciju u kojoj su nastavnik i učenici u istom trenutku, putem sredstava za komunikaciju, uključeni u proces učenja, dok asinhrono učenje učenicima omogućava fleksibilniji pristup komunikaciji i učenju (učenici u bilo kom trenutku mogu pristupati nastavnim sadržajima, započinjati komunikaciju sa nastavnikom ili drugim učenikom i slično) (Hrastinski, 2008).

Osim težnje da IKT integriše u obrazovanje, savremeno društvo odlikuje i težnja da se svima obezbedi pravo na obrazovanje praktičnom primenom koncepta inkluzivnog obrazovanja. U skladu sa aktuelnom obrazovnom politikom u našoj zemlji, inkluzivno obrazovanje se može odrediti kao uključivanje svih učenika u redovnu školu (učenika koji imaju teškoće u učenju, smetnje u razvoju ili invaliditet, učenika koji potiču, odnosno žive u socijalno nestimulativnoj sredini, učenika koji pokazuju izuzetne sposobnosti i drugih učenika kojima je potrebna dodatna podrška u obrazovanju) i prilagođavanje rada u školi njihovim obrazovnim potrebama (Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, 2017). Prilagođavanje rada obrazovnim potrebama učenika ostvaruje se primenom mera individualizacije, odnosno prilagođavanjem metoda poučavanja, materijala, opreme i sredstava za rad i izradom i primenom individualnog obrazovnog plana koji, između ostalog, uključuje i prilagođavanje ciljeva, sadržaja i ishoda nastavnog rada ili pak proširivanje i produblivanje programa nastave i učenja (Pravilnik o bližim uputstvima za utvrđivanje prava na individualni obrazovni plan, njegovu primenu i vrednovanje, 2018).

Imajući u vidu pomenuta određenja IKT u nastavi i inkluzivnog obrazovanja, ne čudi što se u teorijskim raspravama ta dva fenomena neretko dovode u vezu. Naime, inkluzivno obrazovanje, između ostalog, podrazumeva prilagođavanje nastavnog procesa obrazovnim potrebama učenika (Maksimović i Stanimirović, 2013) radi maksimalnog ostvarivanja njihovih potencijala, a IKT se, u tom pogledu, mogu koristiti kao važan resurs (Becta, 2007; prema: Benigno et al., 2007). Vrednost tog resursa ogleda se, pre svega, u uklanjanju prostorno-vremenskih barijera u procesu učenja (McFarlane et al., 2009), zatim u bogatstvu multimedijalnih sadržaja (Shaw & Lewis, 2005; prema: Obradović i Vučetić, 2014), koje nastavnik može samostalno kreirati, preuzimati ili modifikovati za potrebe svoje nastave. Ti resursi omogućavaju međusobnu saradnju između učenika (Johnson et al., 2014; McFarlane et al., 2009), jačaju motivaciju za učenje (Passey et al., 2004) i obezbeđuju aktivan položaj učenika u nastavnom procesu (Papić i sar., 2015).

Metodologija istraživanja

U ovom istraživanju je primenjena deskriptivna istraživačka metoda. Cilj istraživanja je sticanje uvida u iskustva nastavnika u vezi sa primenom IKT u inkluzivnom obrazovnom kontekstu tokom pandemije *COVID-19*. Nastojeći da realizujemo taj cilj, intervjuisali smo 15 nastavnika. Uzorak istraživanja obuhvatio je pet nastavnika srednje stručne škole u Užicu, tri nastavnika srednje stručne škole u Beogradu, četiri nastavnika osnovne škole u Užicu i tri nastavnika osnovne škole u Beogradu. Uzorkom su obuhvaćeni nastavnici koji su pokazali spremnost da učestvuju u istraživanju, a koji su tokom pandemije imali iskustva u radu sa učenicima kojima je potrebna dodatna podrška u obrazovanju, odnosno iskustva u radu sa učenicima koji se obrazuju uz primenu mera individualizacije ili prema individualnom obrazovnom planu. Za intervju smo koristili polustrukturirani protokol sa namerom da odgovorimo na postavljena istraživačka pitanja o učestalosti primene i vrsti IKT koje su korišćene u nastavi tokom pandemije *COVID-19*, kao i o primeni IKT u radu sa učenicima kojima je potreba dodatna podrška u obrazovanju.

Rezultati istraživanja

Učestalost i vrsta primene IKT u nastavnom radu tokom pandemije COVID-19

Razgovarajući sa nastavnicima došli smo do saznanja da je upotreba IKT u uslovima pandemije *COVID-19* postala deo svakodnevne nastavne prakse svih nastavnika. Takođe, zanimalo nas je koliko često su nastavnici koristili IKT u nastavi pre pandemije *COVID-19*, kako bismo sagledali koliko se promenio njihov uobičajeni način rada. Saznali smo da je u periodu pre pandemije najveći broj nastavnika (9) koristio IKT povremeno u nastavi, nešto manji broj (5) koristio je IKT na svim časovima, dok ih samo jedan nastavnik uopšte nije koristio u nastavi. Na osnovu toga zapaža se povećana upotreba IKT u nastavi tokom pandemije *COVID-19*.

Želeli smo da otkrijemo koje su IKT nastavnici koristili u nastavi za vreme pandemije i došli smo do saznanja da je veliki broj nastavnika (12) kao sredstvo za realizaciju nastave koristio računar, dok se nešto manji broj (6) u te svrhe služio telefonom. Nastavnici su koristili sledeće aplikacije i onlajn platforme: *Viber* (12), *Zoom* (10), imejl (7), *Google Classroom* (6), *Moodle* (5), *Google Meet* (2), *Microsoft Times* (2) i *Worldwall* (1). Zapažamo dominantnu ulogu ne samo obrazovnih, već i socijalnih platformi, odnosno programa budući da su intervjuisani nastavnici *Viber* istakli kao važan IKT resurs. S druge strane, nijedan nastavnik nije prepoznao TV program kao važan digitalni medij koji bi podržao nastavni proces.

Primena IKT u radu sa učenicima kojima je potrebna dodatna podrška u obrazovanju

Sa nastavnicima smo razgovarali o tome da li su tokom pandemije upotrebljavali IKT u radu sa učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška. Saznali smo da je većina nastavnika (13) koristila IKT, dok je neznatan broj (2) izjavio da u radu sa učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška nije koristio nijedan vid IKT već su radili na alternativne načine, na primer distribucijom štampanih materijala. Takođe, zanimalo nas je da li su za vreme pandemije *COVID-19* u radu sa učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška nastavnici koristili iste IKT kao

i sa drugim učenicima. Većina nastavnika (9) dala je negativan odgovor na to pitanje, dok je znatno manji broj nastavnika (4) koristio iste IKT kao i u radu sa učenicima tipičnog razvoja. U radu sa učenicima kojima je potrebna dodatna podrška u obrazovanju, nastavnici su putem mobilnih telefona (9) i računara (5) koristili sledeće aplikacije i onlajn platforme: *Viber* (9), *Google Classroom* (3), *Zoom* (2), *Moodle* (2) i imejl (2). Iako zapažamo da je većina nastavnika koristila IKT kao resurs u radu sa učenicima kojima je potrebna dodatna podrška u obrazovanju, treba detaljnije preispitati način na koji su to nastavnici činili, odnosno u kojoj meri su ostvareni principi inkluzivnog obrazovanja.

Sa nastavnicima smo razgovarali o tome koje su prednosti i nedostatke upotrebe IKT u uslovi- ma pandemije *COVID-19* uočili u radu sa tim učenicima. Na osnovu odgovora nastavnika, mogu se izdvojiti sledeće prednosti primene IKT u radu sa učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška: moguće je prilagoditi zahteve i tempo učenja potrebama učenika (6), učenici se obučavaju za upotrebu IKT (5), podstiče se motivacija učenika za učenje (3). S druge strane, nastavnici su uočili sledeće nedostatke upotrebe IKT u radu sa tim učenicima: nedostaje neposredna komunikacija sa uče- nikom – nastavnik nema uvid u neverbalni govor učenika; sinhrono učenje je otežano (8), od učenika se zahteva veća samostalnost u učenju i korišćenju IKT (5), socijalizacija učenika je ograničena (4), učenici ne shvataju ozbiljno nastavu u uslovima primene IKT budući da im takvo okruženje nije uo- bičajeno za učenje (4), fizička aktivnost učenika je smanjena (3), zahteva angažovanje roditelja u pru- žanju podrške učenicima za korišćenje IKT (2) i dodatne napore nastavnika za pripremu nastave (2).

Osim toga, želeli smo da saznamo kako je, prema proceni nastavnika, upotreba IKT tokom pandemije *COVID-19* u radu sa učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška uticala na njihovo postignuće. Na osnovu dobijenih odgovora, uočeno je da većina nastavnika (13) smatra da je postignuće tih učenika bilo slabije usled upotrebe IKT nego što bi bilo u uobičajenim uslovima rada.

Iako se u stručnoj literaturi mogu naći brojne prednosti upotrebe IKT u inkluzivnom obra- zovnom kontekstu, a neke od njih su navedene i u teorijskom delu ovog rada, iskustva intervjuisanih nastavnika su drugačija. Naime, nastavnici u većoj meri uočavaju nedostatke nego prednosti primene IKT u radu sa učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška. U skladu s tim ne čudi nas što su postignuća učenika prema proceni nastavnika slabija usled upotrebe IKT tokom pandemije *COVID-19*. Ipak, nameće se pitanje koji su sve faktori u uslovima pandemije mogli da utiču na po- stignuća učenika.

Zaključak i pedagoške implikacije

Na osnovu dobijenih rezultata zaključujemo da je u uslovima pandemije *COVID-19* upotreba IKT postala deo svakodnevne nastavne prakse i da su nastavnici koristili različite vidove IKT. Iako su IKT u nastavi značajne za inovaciju nastavnog procesa i uvažavanje principa na kojima počiva koncept inkluzivnog obrazovanja, rezultati ovog istraživanja pokazuju da tokom pandemije IKT ipak nisu bile uočene kao povoljan resurs za rad sa učenicima kojima je potrebna dodatna podrška u obrazovanju. Otvara se pitanje koliko se iskustva nastavnika u primeni IKT u inkluzivnom obrazovnom kontekstu tokom pandemije *COVID-19* razlikuju od njihovih pređašnjih iskustava. Takođe, našim istraživanjem je obuhvaćen mali broj ispitanika, pri čemu su njegovi krajni dometi bili ograničeni specifičnim ciljem i zadacima koji se odnose na kontekst pandemije. Zbog toga je važno realizovati različita istraživanja u oblasti primene IKT u inkluzivnom obrazovanju.

Smatramo da je neophodna sistemska podrška u primeni IKT u inkluzivnom obrazovnom kontekstu koja bi se odnosila na različite vidove obuke nastavnika i učenika za korišćenje IKT, pružanje materijalne podrške, odnosno obezbeđivanje neophodnih IKT svim učesnicima u obrazovanju. Takođe, neophodna je saradnja među nastavnicima i razmena njihovih iskustava koja bi ohrabrila nastavnike da primenjuju IKT u svom radu.

Literatura

- Benigno, V., Bocconi, S., & Ott, M. (2007). Inclusive education: helping teachers to choose ICT resources and to use them effectively. *eLearning Papers*, 6, 1–13.
- Blurton, C. (1999). *New Directions of ICT-Use in Education*. UNESCO's World.
- Hrastinski, S. (2008). Asynchronous & Synchronous E-learning. *Educase quarterly* 31(4), 51–55.
- Ilić, V. (2016). Promena u obrazovanju. *Obrazovna tehnologija*, 4, 249–258.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. (2014). Cooperative learning: improving university instruction by basing practice on validated theory. *Journal on Excellence in University Teaching*, 25(4), 1–26.
- Maksimović, J. i Stanimirović, D. (2013). Primena asistivne tehnologije u inkluzivnom obrazovanju. *Zbornik radova Učiteljskog fakulteta, Užice*, 16(15), 367–374.
- McFarlane, A., Triggs, P., & Ching, W. (2009). *Researching mobile learning: Overview. September 2006 to September 2008*. Becta. Retrieved from http://dera.ioe.ac.uk/1473/1/becta_2009_mobilelearning_summary.pdf
- Obradović, S. i Vučetić, M. (2014). *IKT u inkluzivnom obrazovanju*. U: N. Mitrović (ur.), *Zbornik radova naučno-stručnog skupa sa međunarodnim učešćem Tehnika i informatika u obrazovanju – TIO*. Čačak: Fakultet tehničkih nauka u Čačku Univerziteta u Kragujevcu. Dostupno na <http://www.ftn.kg.ac.rs/konferencije/tio2014/PDF/604%20Obradovic,%20Vucetic.pdf>
- Papić, Ž., Aleksić, V. i Kuzmanović, B. (2015). Primena informaciono-komunikacionih tehnologija u nastavnom procesu. *Učenje i nastava*, 3(1), 587–602.
- Passey, D., Rogers, C., Machell, J., & McHugh, G. (2004). *The motivational effect of ICT on pupils*. Department of Educational Research. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/239924105_The_Motivational_Effects_of_ICT_on_Pupils
- Pešikan, A. (2016). Najčešće zablude o informaciono-komunikacionim tehnologijama u obrazovanju. *Nastava i vaspitanje*, 65(1), 31–46.
- Pravilnik o bližim uputstvima za utvrđivanje prava na individualni obrazovni plan, njegovu primenu i vrednovanje (2018). *Službeni glasnik Republike Srbije – Prosvetni glasnik*, br. 27/18.
- Ristić, M. i Mandić, D. (2019). *Obrazovanje na daljinu*. Beograd: Učiteljski fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Stojanović, D. (2020). Analiza realizacije učenja na daljinu u Srbiji za vreme pandemije virusa COVID 19. U: P. Mitić i D. Marjanović (ur.), *Black swan in the world economy 2020* (str. 121–140). Beograd: Institut ekonomskih nauka.
- Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (2017). *Službeni glasnik Republike Srbije – Prosvetni glasnik*, br. 88.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

371:004(082)(0.034.2)

37.018.43.004(082)(0.034.2)

371.68/.69(082)(0.034.2)

37.091.3(082)(0.034.2)

НАЦИОНАЛНИ научни скуп Сусрети педагога (2021 ; Београд)

Vaspitanje i obrazovanje u digitalnom okruženju [Elektronski izvor] :
zbornik radova / Nacionalni naučni skup Susreti pedagoga, 15. maj 2021,
Beograd ; urednici Ivana Jeremić, Nataša Nikolić, Nikola Korug. – Beograd :
Filozofski fakultet Univerziteta, Institut za pedagogiju i andragogiju :
Pedagoško društvo Srbije, 2021 (Beograd : Pedagoško društvo Srbije). – 1 USB
fleš memorija : tekst ; 12 cm

Sistemska zahtevi: Nisu navedeni. – Nasl. sa naslovnog ekrana. – Napomene i
bibliografske reference uz radove. – Bibliografija uz svaki rad.

ISBN 978-86-80712-44-4 (IZPIA)

а) Информациона технологија – образовање

б) Наставна средства – Зборници

в) Електронско учење

г) Настава – Методе – Зборници

COBISS.SR-ID 38340873

ISBN 978-86-80712-44-4

9 788680 712444